

Zaorálek sleduje nový vývoj: Putinovo vítězství, absolutní rehabilitace Ruska

21.2.2025 - | Česká strana sociálně demokratická

Putin dostává všechno, co chtěl, naplní se cíle konfliktu, které si stanovil. Smyslem války bylo zabránit Ukrajině v členství v NATO, což je jisté, hodnotí aktuální vývoj kolem Ukrajiny bývalý ministr zahraničí a místopředseda SOCDÉM Lubomír Zaorálek.

Pozice Evropy se hroutí, dodává pak k tomu, že USA s Ruskem sedí u jednacího stolu bez zástupců Evropy a americký prezident Donald Trump v této věci jedná tak, jako by Evropa vůbec neexistovala.

Jak vnímáte vývoj kolem Ukrajiny? Během posledních pár dnů se toho stalo víc než za mnoho měsíců zpátky. Američané naplno zahájili jednání, Evropu k tomu nejspíš přizvat nehodlají a tady slyšíme místy až nářky, že jsme odstrčeni.

Donald Trump těmito kroky vytáhl Putina z izolace. Dokonce ho pozval do Washingtonu a Putin Trumpa do Moskvy. Je to Putinovo vítězství. Nezapomeňme ani na to, že by se Rusko mělo vrátit do G7 a že byla chyba ho vyhodit. Dokonce zazněla ze strany Trumpova spolupracovníka slova o družbě a přátelství, které by mohlo pokračovat. Je to absolutní rehabilitace Ruska. Zatímco v Evropě je Putin zločincem a měl by se zpovídat u Mezinárodního trestního soudu, Spojené státy na ty soudce uvalily sankce. Zajímavé také je, že dochází k poklesu cen ropy, které The Economist interpretuje jako očekávání konce sankcí vůči Rusku. Nedovedu si představit, že by sankce sama držela Evropská unie ve chvíli, kdy USA od nich začnou odstupovat. I tak měly sankce nízkou funkčnost, a pokud je přestane dodržovat Amerika, celé se to zhroutí. Evropské země je nepochybně potom budou rušit také.

Celé to působí dojmem, jako by Evropa neexistovala, protože ji Trump vůbec nebere v potaz. Není to však nic nového. Je to podobné jako s Afghánistánem, kde začal Trump vyjednávat s Tálibánem a Evropa to netušila. Neznala ani následný obsah smlouvy. Čelíme analogické situaci. Lze připomenout i karibskou krizi mezi Kennedym a Chruščovem z roku 1962, kdy Evropané čelili trpké praxi, že do věci nebyli nijak zataženi a Američané je vynechali. I tam nakonec byla uzavřena tajná dohoda. Ukazuje se, že v těchto situacích Spojené státy s Evropou vůbec nejednají, vyřeší to samy a nás potom postaví před hotovou věc. Spojené státy jednájí i nyní podle staré zásady, že nemají žádné trvalé přátele a nepřátele, ale pouze zájmy, které mají povinnost sledovat.

Co podle vás svědčí o tom, že se situace jeví jako vítězství Putina?

Dostává všechno, co chtěl, naplní se cíle konfliktu, které si stanovil. Smyslem války bylo zabránit Ukrajině v členství v NATO, což je jisté. Americký ministr jasně řekl, že to nepřichází v úvahu. Dokonce si Rusko může ponechat území, které obsadilo, protože je podle Američanů absurdní, aby se hranice vracely před rok 2014. Donbas evidentně Rusku zůstane. Navíc Ukrajinci za dosavadní pomoc Američanům zaplatí svými nerostnými surovinami, o čemž už v Kyjevě vyjednával americký ministr financí Scott Bessent. Mluvím o tom z prostého důvodu. Zdá se totiž, že právě toto bude ta nejlepší bezpečnostní garance, kterou Ukrajina dostane. Tím, že tam Američané budou těžit nerostné suroviny, Rusové tam nepovedou válku. Tohle může být součástí finální dohody mezi Ruskem a USA. Na Evropu zbude úloha toho, kdo bude platit rekonstrukci zničené Ukrajiny. Odhady mluví o třech bilionech dolarů za deset let. Do toho bychom měli po válce poskytnout nejméně 40 tisíc vojáků, kteří

budou garantovat bezpečnost. Znamenalo by to, že si Evropa bude muset půjčit, protože na to prostředky absolutně nemá. Paradox je v tom, že zatímco Trump hodlá peníze do Ukrajiny vložené inkasovat zpátky, protože nechce vypadat jako hlupák, Evropa bude platit. Může to pro nás být materiálně i politicky zničující.

Proč politicky?

Trump hovoří o tom, že až se situace uklidní, měl by se konat summit USA, Rusko a Čína na nejvyšší úrovni. To může být druhá Jaltská konference, kde se budou dělit sféry vlivu de facto. Budou plánovat budoucí uspořádání světa. Bude u toho Trump, Putin a Si Ťin-pching, Evropa nikoliv. Pozice Evropy se naprosto hroutí. Spojené státy nechtějí dál podporovat Ukrajinu, protože je evidentní, že s postupujícím časem se pozice Ukrajiny vůči Rusku na bojišti jen zhoršuje. Jaký má pro Evropu význam, aby u toho setrvala, když se to stejně nezlepší? Musíme si uvědomit základní věc. Spojenci Ukrajiny pomohli Ukrajině jednoznačně méně než spojenci Ruska pomohli Rusku. Celá naše politika a strategie selhala, protože byla vadná. Tím pádem se ale hroutí celá evropská pozice vůči Ukrajině a nemá smysl v ní pokračovat, jakkoli to Evropa stále vyhlašuje. Prostě to už postrádá smysl, když nás v tom Amerika podsekla. Je potřeba si přiznat, že Donald Trump v této věci jedná tak, jako by Evropa vůbec neexistovala.

Nebylo to ale očekávatelné? Vždyť z Evropy poslední minimálně měsíce vůči Ukrajině zní jen proklamace a reálná podpora veskrze žádná. Pak těžko můžeme chtít, aby na nás jako Evropu braly Spojené státy ohled.

Přesně tak. Hrozné je, že Evropa se opakovaně někde angažuje, aniž by si stanovila reálný cíl, a ve své politice pokračuje i tehdy, začne-li se to celé hroutit. Je to naprosto stejné jako v Afghánistánu, proti čemuž jsem tehdy vystupoval. Pamatuji na jednání NATO v Bruselu, kde jsem s kolegy mluvil o tom, že přece nelze v Afghánistánu pokračovat, že tam ničeho nedosáhneme a naše pozice se tam jen zhoršuje. Reakce byly takové, že si to sice všichni uvědomují, ale nikdo o tom nechce mluvit, ať to raději nechám být. Evidentně to nevedlo k výsledku. Totéž sledujeme teď v případě Ukrajiny. Tehdejší ministr zahraničí Ukrajiny Kuleba na mnichovské konferenci před lety řekl, že na konci války musí Putin přijít po kolenou do Kyjeva, omluvit se za všechno, co způsobil, a pak bude souzen jako zločinec. Toto byl vytyčený cíl, který byl naprosto iluzorní, ale nám to nevadilo a neustále jsme v chybné politice pokračovali. Trump nás odsunul bokem a rozhodl se pro totální změnu strategie. Pakliže ta naše dosavadní strategie absolutně selhala, má Trumpův přístup smysl. Veškeré cíle, které si Ukrajinci vytyčili a my jsme je v tom podporovali, jsou zapomenuty. Nejde pouze o členství v NATO, ale také v Evropské unii. Ani to nepřichází v úvahu. Všechno je to iluze.

Nemluvě o tom, že si nedovedeme představit, v jakém stavu Ukrajina je a po skončení války bude.

Nepochybně. Jednou se také dozvíme pravdu o počtu ukrajinských padlých vojáků a bude to strašné. 43 tisíc mrtvých, o kterých mluví Zelenskyj, je strašná lež. Není to nic než dezinformace. Jaký má smysl taková válečná propaganda, když takto evidentně lže? Vždyť to lhaní šíleně přeháněli a my jsme se tady tvářili, že jim to věříme. Na jednu stranu tady byly vytvářeny úřady proti dezinformacím, ale sami jsme si lhali do kapsy o skutečné situaci na Ukrajině. Nehorázně nám lhali. Cokoli jiného nesměl nikdo říct. Lež tu byla v popisu práce. Přebírali jsme veškerou ukrajinskou propagandu zřejmě s pocitem, že je to naše povinnost, ale jaký to mělo smysl? Celý způsob tohoto angažmá bez reálného cíle byl nesmyslný. Takhle nelze do budoucna fungovat a už se to Evropě vrací. Kromě toho si ani teď nejsme schopni uvědomit důsledky, jaké to všechno bude mít.

Neumíme si navíc představit, co se bude dít na Ukrajině, až válka skončí. Hněv běžných Ukrajinců se může obrátit proti těm, kteří to dovedli takhle daleko, protože půjde o hroznou porážku. Do toho se

píše o tom, že 40 procent západních dodávek bylo na Ukrajině rozkradeno. Korupce tam za války ještě narostla, to pouze u nás se vyprávěl opak. Někdo napsal, že Ukrajinci začnou nenávidět Západ víc než Rusko, protože to budou brát jako zradu. Teď si představte, co se může dít u nás a v dalších státech, kde je početná ukrajinská menšina. Nenávist Afghánců vůči západním státům se projevuje třeba v tom, že teď Afgháнец najel autem do davu lidí. S podobnou nenávistí můžeme být konfrontováni v případě Ukrajinců. Velké obavy v tomto směru vyjádřil polský prezident Andrzej Duda. U nás taková rizika načrtly zpravodajské služby, které se na to připravují. Vadná a nerealistická strategie Evropy může mít i tyto důsledky a my je budeme muset nést.

Česká zahraniční politika byla sice jako první na Ukrajině, ale k čemu to je, když se tam nebudou moci ukázat. Vývoj povede k tomu, že nás za tenhle výsledek pošlou do horoucích pekel a z původní politiky nezůstane nic. Politika se dělá kvůli výsledkům, ale odvolávat se na to, že jsme to mysleli dobře, nám nijak nepomůže. Výsledkem bude kolaps a hroucení dosavadní politiky a bude se za to účtovat. Trump už tak koneckonců jedná, působí to dojmem účtování s Evropou. Není to nic nečekaného. Víme, proč to dělá. Současný evropský establishment rozhodně nepatřil mezi Trumpovy příznivce, ale právě naopak, a on to teď odpovídajícím způsobem vrací.

Takže se jednoznačně ukazuje, že kritici evropského a českého přístupu k Ukrajině měli pravdu? Netřeba asi opakovat nesčetněkrát opakovaná prohlášení představitelů Fialovy vlády o tom, že válka na Ukrajině skončí, až odejde poslední ruský voják a Putin vrátí všechno včetně Krymu... Jak to dopadlo, už dnes prakticky vidíme.

Byla to strašně pokrytecká politika. Vadí mi, že jsme vůbec nebyli schopni a ochotni uvažovat o svých vlastních zájmech. Během mého působení na Ministerstvu zahraničních věcí jsem zažil asi tři ministry zahraničí Ukrajiny a dokázal jsem s nimi mluvit velmi otevřeně. Příčina byla v tom, že jsem jim říkal pravdu. Řekl jsem jim, že není ochota pomoci, že nemají počítat s členstvím v NATO, že je to hra. Nemazal jsem jim med kolem pusy právě proto, že jsem chtěl dělat smysluplnou politiku. Díky tomu se s těmi lidmi mohu stýkat dodnes. Pokrytecká politika současné vlády se nám ale bude vracet i ve vzájemných vztazích. Není to přece tak, že musíme dělat všechno, co nám ostatní řeknou, a vsadit zcela na jednu kartu, aniž bychom o tom přemýšleli. Není to nic než neexistence vlastní soudnosti, vlastního uvažování a korektního chování vůči partnerům. Nelze jim tajit skutečnou realitu. Za to lhaní teď budeme platit. Tvářili jsme se jako jejich přátelé, ale fakticky jimi nejsme. Přátelé těm druhým přece nelžou. Proto celou dobu říkám, že neexistuje žádná česká zahraniční politika.

Tomáš Pojar s Janem Lipavským teď jezdili po Spojených státech a vypočítávali jim všechna naše hlasování v OSN, ale nikoho to tam nezajímá. Není servilnější země než Česká republika. V tom je obrovské selhání této vlády. Mysleli si, že si naprostou servilitou vyslouží přízeň nebo odměnu, ale takhle to nefunguje. Všechno to odhadli špatně. Všechno. Teď to všichni vidíme, ale ani tak nejsme schopni vést seriózní debatu. Musejí se říkat nepravdy, a dokonce se hlídá, jestli někdo náhodou neříká něco jiného. Vždyť je to absurdní.

Co bychom tedy podle vás měli dělat?

Pro začátek by stačilo si to všechno aspoň uvědomit a přiznat. Byl by to solidní začátek k tomu, abychom už dokola neopakovali stejné chyby. Dosud bylo vždy řešením, že budeme o vlastních selháních mlčet. Jsem zvědavý, jestli budeme mlčet i nyní. Je nutné si přiznat, že jsme vůbec nesehrávali důstojnou roli. Byli jsme servilní sluhové nebo užiteční mouřeníni. Neustále se tu veřejným prostorem nesly chvály na to, jak máme výbornou zahraniční politiku. Je to nepochopitelné a netýká se to zdaleka jen Ukrajiny. Podívejte se na cesty paní Pekarové a pana Vystrčila na Tchaj-wan. Dělal tam agenti provokatéry a čemu tam vlastně sloužili? Pomohlo to nějak České republice? Mysleli si snad, že to Amerika ocení? Ne, Spojené státy budou po vzoru Kissingera dělat politiku

détente (uvolnění, pozn. red.). Rozebírá to Niall Ferguson ve Foreign Policy s tím, že kdyby došlo k invazi na Tchaj-wan, co by asi Američané mohli dělat. Je to osm tisíc mil daleko a nemají šanci.

Pro Američany nedává smysl vést válku v Pacifiku kvůli Tchaj-wanu, který je vzdálený pár kilometrů od Číny. A to je tahle otázka pro Spojené státy zásadnější než Ukrajina. Si Ťin-pching před časem řekl, že problém Tchaj-wanu už nesmí být předáván další generaci. Je dnes evidentní, že pro čínského prezidenta je naprosto zásadní dokončit sjednocení Číny, a až toho docílí, bude si moci Si Ťin-pching nárokovat status zakladatele lidové Číny Mao Ce-tunga. Proto budou mít Číňané zájem udělat v této věci s USA dohodu, což se i rýsuje. Naše politika ovšem celek této reality nevnímá. Ani na samotném Tchaj-wanu není situace taková, jak se tady vykresluje. Ten ostrov je z 80 až 90 procent v dovozu závislý na pevninské Číně. Nejspíš se ani nepočítá, že by tam proběhla válka, ale jakousi přirozenou gravitací se Tchaj-wan plně stane součástí Číny a na tom se Peking bude chtít s Washingtonem domluvit. Americké vztahy s Čínou jsou daleko důležitější než Rusko, které bude Trump řešit jako podkapitolu.

Telefonát mezi Putinem a Trumpem zdaleka nebyl jenom o Ukrajině, ale jeho obsahem byly také otázky Íránu, Středního východu, jaderného odzbrojení a celého komplexu témat. Telefonát byl připravován týdny dopředu a Evropa o tom opět nic netušila. Američané se budou snažit o propojování, zlepšování vztahů, a jak už jsem řekl, je vidět zjevná inspirace kissingerovskou politikou *détente*.

My v Evropě si neumíme uvědomit realitu, že už nemůžeme nadále dělat pořád stejné chyby. Vidíme, že nás chybná politika bez strategie opakovaně dovádí do kolapsů a nárazu, ale jako bychom to odmítali brát na vědomí. Teď už si něco takového nemůžeme dovolit. Musí dojít k velkému přehodnocení způsobu, jakým přistupujeme k zahraniční politice a diplomacii, která nyní fakticky neexistuje. Musí skončit lhaní veřejnosti i lhaní našim partnerům. Musíme napravit rozpadlé vztahy s našimi sousedy. Je nutné si přestat namlouvat, že máme vynikající zahraniční politiku. Vždyť vidíme, že se s Českou republikou nikdo moc nebaví. Tohle se týká i Evropy, která si počíná podobně. Základem je uvědomit si vlastní chyby a provést velké přehodnocení. Tím musíme začít.

<https://socdem.cz/akt-aktuality/zaoralek-sleduje-novy-vyvoj-putinovo-vitezstvi-absolutni-rehabilitace-ruska>